

Pak tabaksfabrikanten niet met strafrecht aan

Jan-Koen Sluijs

De maatschappelijke verontwaardiging over manipulerende tabaksfabrikanten is overtuigend, maar het strafrecht is niet geschikt om de directeuren als moordenaars achter de tralies te krijgen.

Sigaretten zijn onmiskenbaar dodelijk en verslavend. Dat laatste vormt direct het probleem. Veel producten zijn verslavend en zo schadelijk voor de gezondheid dat deze de dood tot gevolg kunnen hebben.

Als tabaksfabrikanten zouden worden veroordeeld voor moord, zullen veroordelingen voor drankproducenten en talloze anderen uit de voedingsindustrie volgen.

Strafrechtelijke vervolging van tabaksfabrikanten voor hun vergrijp — het verslaafd maken met de dood tot gevolg — is bovendien niet wenselijk nu de overheid de fabrikanten de mogelijkheid biedt om hun dodelijke waar legaal in de handel te brengen. Het wringt daardoor met het legaliteitsbeginsel, dat inhoudt dat het voor de fabrikant vooraf kenbaar moet zijn dat hij een wettelijke norm overtreedt.

De strafrechter zal een oordeel moeten geven over de vraag of het legaal verkopen van een evident dodelijk product als moord of een lichter misdrijf moet worden gekwalificeerd. En dit roept direct de vraag op waarom de overheid het in de handel brengen van sigaretten niet gewoon verbiedt.

Ook de overheid kent de gevaren van tabak en behoort de gezondheid van mensen op een hoog niveau te beschermen. Dit is nota bene haar grondwettelijke taak, die overigens ook door diverse internationale mensenrechtenverdragen wordt gewaarborgd.

Wat is dan wel een geschikt juridisch instrument om de tabaksfabrikanten op de knieën te krijgen?

Dat is hen verplichten om juiste en volledige informatie te verstrekken over hun producten. Want dat tabaksfabrikanten consumenten misleiden is in-

Fabrikanten moeten werkelijke verhaal over hun verslavende producten vertellen

middels wel duidelijk. Daartegen kan vrij eenvoudig worden opgetreden met het opleggen van — hoge — bestuursrechtelijke boetes.

Zo heeft de Autoriteit Consument en Markt (ACM) recentelijk Volkswagen een boete van € 450.000 opgelegd voor de informatie die hij aan consumenten heeft verstrekt op basis van de resultaten van sjoemelsoftware.

Intussen zijn de boetemaxima verhoogd naar € 900.000 per overtreding. En aan een onderneming met een jaaronzet van meer dan € 90 mln kan een maximale boete van 1% van de omzet worden opgelegd.

Cynici zullen beweren dat tabaksfabrikanten dergelijke boetes met gemak kunnen dragen en dat met geldstraffen dus niet wordt bereikt dat zij hun gedrag veranderen. Veel beter is fabrikanten te verplichten om — meer dan met plaatjes en teksten op de verpakking — het juiste verhaal over hun verslavende producten te vertellen. Dat lijkt op korte termijn een stuk effectiever dan alle pijlen te richten op een strafrechtelijk proces.

Jan-Koen Sluijs is advocaat in Den Haag.